

DE WET VOORZIENINGEN GEHANDICAPTEN VOOR SLECHTZIENDE EN BLINDE MENSEN

federatie
slechtzienden-
en blindenbelang

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Waarom deze brochure?	4
1. Wet voorzieningen gehandicapten	5
Veel klachten over de Wvg	5
Wat is het Wvg-protocol?	6
De kern van het Wvg-protocol	7
2. Wvg-voorzieningen voor visueel gehandicapten	9
Woonvoorzieningen	10
Vervoersvoorzieningen	12
Regionaal en bovenregionaal vervoer	14
3. Extra aandachtspunten	15
Algemeen gebruikelijk	15
Aanvragen van een Wvg-voorziening	15
Eigen bijdrage en financiële tegemoetkomingen	16
4. Vragen en klachten	17
Meldpunt Wvg	17
5. Meer informatie en advies	18
Slechtzienden- en Blindenlijn (030 294 54 44)	18
Juridisch Steunpunt chronisch zieken en gehandicapten	18
Algemene Informatie	19

Voorwoord

Waarom deze brochure?

Nederland kent ruim 600.000 mensen die slechtziend of blind zijn. Het merendeel van hen is op latere leeftijd slechter gaan zien. Slechtziendheid of blindheid heeft nogal wat consequenties voor het dagelijks leven. Zo is zelf het huishouden doen, boodschappen halen, of zomaar ergens heen gaan lang niet vanzelfsprekend. Toch willen mensen met een visuele beperking een zelfstandig leven leiden en aan het gewone leven meedoen. Dat kan ook, zeker met ondersteuning en voorzieningen.

In deze brochure wordt beschreven welke mogelijkheden de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) biedt om zelfstandig te kunnen (blijven) leven. De gemeente verstrekt al sinds 1994 woningaanpassingen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen aan inwoners die dat nodig hebben. Bij de uitvoering van de wet werd tot voor kort weinig rekening gehouden met de speciale behoeften van slechtziende en blinde mensen. Gelukkig is daar met de invoering van een landelijk Wvg-protocol in 2002 verandering in gekomen. Het is dan wel van belang dat u weet wat de Wvg is, wat de Wvg u kan bieden, en waar u op dient te letten. De Federatie Slechtzienden- en Blindenbelang, de koepel van organisaties van mensen met een visuele beperking, heeft daarom deze brochure gemaakt. De brochure is in de eerste plaats geschreven voor mensen met een visuele handicap en hun relaties, maar ook indicatieorganen, gemeenten en Wvg-platforms kunnen er waardevolle informatie in vinden.

1. Wet voorzieningen gehandicapten

Ouderen en mensen met een (visuele) beperking kunnen in het kader van de Wvg bij hun gemeente terecht voor woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen. De gemeente heeft de 'zorgplicht' om deze voorzieningen te verstrekken. Centraal staat dat de gemeente 'verantwoorde' voorzieningen moet bieden. Dat wil zeggen dat de geboden Wvg-voorzieningen doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht zijn.

De Wvg is een zogenoemde raamwet. Dat betekent dat gemeenten binnen bepaalde wettelijke kaders zelf mogen weten hoe zij hun Wvg-beleid uitvoeren en welke regels zij hanteren. Deze regels staan in de gemeentelijke Wvg-verordening.

Veel klachten over de Wvg

Tijdens de landelijke evaluatie van de Wvg in 2001 bleek dat er veel klachten over de uitvoering van de Wvg waren. Oók mensen met een visuele beperking en hun belangenorganisaties waren erg ontevreden over de Wvg. Vaak werden aanvragen van visueel gehandicapten afgewezen of niet goed of te traag afgehandeld. De hele Tweede Kamer vond dat de Wvg op een aantal punten aangescherpt en verbeterd moest worden. Dat vond ook het kabinet. Daarom is in 2002 een landelijk Wvg-protocol opgesteld door het ministerie van Sociale Zaken. Dat gebeurde samen met de belangenorganisaties van Wvg-gebruikers en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

De Federatie Slechtzienden- en Blindenbelang heeft ook hard meegewerkt om de Wvg voor visueel gehandicapten te verbeteren. Dat heeft goede resultaten gehad. De Wvg biedt nu ook voor deze groep meer kans op maatwerk.

Wat is het Wvg-protocol?

In het Wvg-protocol is vastgelegd wat onder 'verantwoorde voorzieningen' verstaan moet worden. Het gaat erom dat mensen met een handicap volwaardig aan het maatschappelijk leven moeten kunnen deelnemen. De Wvg moet hen daarbij helpen.

Het protocol is ondertekend door de minister, de VNG en de belangenorganisaties. Dit betekent dat alle partijen zich hieraan hebben gebonden. De gemeenten houden wel hun beleidsvrijheid, maar zij zijn gebonden aan het Wvg-protocol. Doen zij dat niet, dan kan de minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport besluiten om de Wvg-rechten wettelijk vast te leggen. De minister heeft dus een behoorlijke stok achter de deur, om te zorgen dat de Wvg echt verbetert. Om te kunnen beoordelen of een wettelijke verankering van de Wvg-rechten wel of niet nodig is, worden tot december 2003 de ervaringen van de gebruikers met het Wvg-protocol verzameld.

De kern van het Wvg-protocol

In het Wvg-protocol draait alles om het begrip 'verantwoorde voorzieningen'. In het protocol staan ijkpunten waaraan een Wvg-voorziening moet voldoen. Ook voor u zijn deze punten belangrijk. Het versterkt uw positie.

Samengevat gaat het erom dat:

- Uw belemmeringen worden weggenomen of zoveel mogelijk verminderd.
- Uw zelfstandigheid en (eigen) regie wordt versterkt.
- Uw mantelzorg zo min mogelijk wordt belast.
- Uw persoonlijke omstandigheden en keuzes uitgangspunt zijn.
- U in staat wordt gesteld op een vergelijkbare wijze te functioneren als een persoon zonder chronische ziekte of beperking.

Hoewel het protocol niet ingaat op de specifieke belemmeringen die bepaalde groepen gehandicapten ondervinden, wordt voor mensen met een visuele handicap een uitzondering gemaakt. Dit komt omdat er veel gemeenten zijn die niet weten welke Wvg-voorzieningen nodig zijn voor slechtziende en blinde mensen. Of die menen dat visueel gehandicapten niet onder de Wvg vallen. Dat is nadrukkelijk wél het geval. Daarom staat er nu in het protocol dat de Wvg óók bedoeld is voor mensen met een zintuiglijke beperking. En verder staat er dat bij de toekenning van een woonvoorziening gelet moet worden op de veiligheid, oriëntatiemogelijkheden, toegankelijkheid en herkenbaarheid van de woning. Dat is voor elke persoon met een beperking belangrijk, maar zeker voor mensen die slechtziend of blind zijn.

En zo dient bij vervoersvoorzieningen niet de vraag gesteld te worden of u lichamelijk in staat bent een bepaalde afstand te overbruggen, maar of u in staat bent deze zelfstandig af te leggen. Als u dus wél kunt lopen, maar u durft bijvoorbeeld niet over te steken of u struikelt over obstakels, dan heeft u toch een vervoersvoorziening nodig om ergens heen te gaan en terug te komen.

Het kan zijn dat de huidige praktijk van uw gemeente aardig overeenkomt met hetgeen in het protocol is vastgelegd. In dat geval zal er voor u niet veel veranderen. U kunt alleen een beroep doen op het Wvg-protocol als de gemeente waar u woont de inhoud van het protocol ook in haar Wvg-verordening heeft opgenomen. Sommige gemeenten hebben dit al gedaan. De bedoeling is dat alle gemeenten dit gaan doen.

2. Wvg-voorzieningen voor visueel gehandicapten

Afhankelijk van het gezichtsvermogen of andere, bijkomende beperkingen kunnen de behoeften aan woon- en vervoersvoorzieningen van persoon tot persoon verschillen. Het maakt nogal wat uit of iemand blind of slechtziend is en in welke mate. Daarbij speelt ook mee hoe iemand met zijn beperkingen omgaat en wat zijn ambities zijn.

In het Wvg-protocol staat daarom niet voor niets dat uitgegaan moet worden van de persoonlijke situatie van de cliënt. Daarbij is het natuurlijk van belang dat u zelf aangeeft welke problemen u ervaart bij het wonen en het reizen. Ook is het belangrijk dat u weet of te weten komt, welke oplossingen u het beste kunnen helpen. Er zijn organisaties die u daarover kunnen adviseren (zie onder 'informatie en advies'). In ieder geval gaat het er om dat u de regie in eigen hand neemt of houdt.

Bij (eigen) regie gaat het om:

- Uzelf en uw beperking serieus nemen en goed voor uzelf opkomen.
- Voor uzelf bedenken waarom u iets nodig hebt en wat u precies wilt.
- Informatie, advies of hulp vragen als dat nodig is.
- Rekening houden met de toekomst en volhouden, ook wanneer dat moeilijk is.

Welke voorzieningen u nodig hebt, hangt af van de aard van uw beperking(en). Als u slechtiend bent kunt u bijvoorbeeld veel baat hebben bij specifieke verlichting in de verschillende vertrekken van uw huis. Ook het laten aanbrengen van kleurcontrasten maakt dat dingen makkelijker worden herkend. Maar als u blind bent, zult u meer aangewezen zijn op voelbare herkenningspunten en andere voorzieningen die uw veiligheid en oriëntatie vergroten. Het gaat altijd om voorzieningen die ú nodig heeft om zo zelfstandig mogelijk te kunnen leven. De Wvg moet daarom maatwerk bieden.

Woonvoorzieningen

In het Wvg-protocol staat dat u 'normaal gebruik van de woning' moet kunnen maken. Daarvoor zijn voorzieningen nodig die bijdragen aan de veiligheid, oriëntatiemogelijkheden, toegankelijkheid en herkenbaarheid van de woning. Als uw woning echt niet (meer) geschikt is, kunt u ook een bijdrage krijgen in de verhuis- en herinrichtingskosten. In het protocol worden geen specifieke voorzieningen genoemd. Dit is een extra reden om de meest voorkomende voorzieningen in deze brochure te noemen. Zo kan de veiligheid van uw woning verbeterd worden door bijvoorbeeld een extra trapleuning of het gebruik van een intercom. Extra verlichting in verschillende vertrekken van de woning, bij het bureau of boven het aanrecht kan de oriëntatie en herkenbaarheid vergroten. Bijvoorbeeld een regionaal centrum voor slechtienden en blinden kan u deskundig adviseren. Ook kunnen deze centra desgewenst een aanvraag voor u indienen bij uw gemeente. In het onderstaande overzicht zijn de meest voorkomende woonvoorzieningen voor mensen met een visuele beperking opgenomen.

Daarbij gaat het om voorzieningen of een combinatie daarvan die gericht zijn op:

1. Oriëntatie en mobiliteit binnen de woning en van en naar de woning

- Specifieke basis- en taakverlichting in verschillende vertrekken, bijvoorbeeld in woonkamer, kasten, keuken of boven uw leesstoel.
- Uniforme lichtschaakelaarstanden zodat u weet of lichten aan of uit zijn.
- Specifieke buitenverlichting bij voordeur, trapportalen en centrale hal.
- Specifiek aangepast huisnummer en naambord (voelbaar of in grote letter).
- Geleidemarkeringen, bijvoorbeeld een rubber- of klanktegel.

2. Vermeerderen of verminderen van de inval van buitenlicht

- Speciale zonwering.
- Raamfolie.

3. Herkenbaarheid

- Speciale schakelaars om verwarming en licht te reguleren.
- Contrasterende kleuren en reliëfaanduidingen.
- Contrastverbeterende voorzieningen (trappen, deuren, keuken).

4. Veiligheid

- Inductiekookplaat.
- Voordeurintercom.
- Thermostaatkranen in keuken, bad en doucheruimte.
- Verwijderen van gevaarlijke op- en afstappen.
- Extra trapleuning.

5. Toegankelijkheid

- Nabijheid van openbare voorzieningen zoals winkels en openbaar vervoer.
- Plaats om geleidehond uit te laten.

6. Overige voorzieningen

- Brievenbus die geschikt is voor braillepost.

Vervoersvoorzieningen

Om deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk leven is het nodig dat u zich goed kunt verplaatsen. Liefst zo zelfstandig mogelijk. Maar het kan zijn dat u daarvoor bent aangewezen op bepaalde voorzieningen. Om welke voorzieningen het gaat, is erg afhankelijk van uw persoonlijke behoefte en de situatie waarin u zich wilt verplaatsen. In het Wvg-protocol staat dat samen met u moet worden nagegaan welke vervoersvoorziening of een combinatie daarvan, voor u het meest geschikt is. Dit hangt voor een belangrijk deel samen met de aard van uw beperking(en), de gewenste activiteiten en de afstand die overbrugd moet worden. Uitgangspunt is dat u in staat moet zijn alledaagse activiteiten te verrichten, zoals het doen van boodschappen, het onderhouden van sociale contacten, het verrichten van vrijwilligerswerk en het uitoefenen van recreatieve of religieuze activiteiten.

Als dat nodig is kunt u afspreken om op een vast tijdstip op de plaats van bestemming te arriveren of opgehaald te worden. Dat is van belang als u bijvoorbeeld naar een uitvaart of naar een cursus moet of als u de trein moet halen.

Bij vervoersvoorzieningen kan het gaan om begeleiding en hulp bij het gebruik van het openbaar vervoer, taxivervoer en het gebruik van een tandem. In alle gevallen zult u moeten nagaan welke voorzieningen het beste aansluiten bij uw behoeften en persoonlijke situatie. Mogelijk hebt u baat bij een of meer voorzieningen uit onderstaand overzicht:

1. Begeleiding

- Gratis meereizen van begeleider voor hulp tijdens het reizen en/of op de plaats van bestemming. Hiervoor bestaat ook een gratis begeleiderskaart.

2. Taxivervoer

- (Deel)taxivervoer van deur tot deur (laat de chauffeur aanbellen).
- Begeleiding bij het betreden van een accommodatie en bij het weer ophalen.
- Plaats voor de geleidehond in de taxi.

3. Overige vervoersvoorzieningen

- Tandem voor het doen van bijvoorbeeld boodschappen en ontspanning.

- Vergoeding voor het gebruik van de gezinsauto of de auto van een ander.

De vergoeding kan bijvoorbeeld gebruikt worden voor het compenseren van de kosten die een relatie of vrijwilliger maakt.

Voor wie een beroep op een relatie of vrijwilliger kan doen is dit vaak een beter alternatief dan een taxi. Immers: de relatie brengt en haalt niet alleen, maar kan ook begeleiden.

- Sporttandem.

Regionaal en bovenregionaal vervoer

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het vervoer van mensen met een beperking in hun directe woonomgeving. Het gaat daarbij om de eerste 5 zones van uw woonadres, dit komt neer op ongeveer 15 kilometer.

Gemeenten dienen het vervoer aan te bieden tegen een tarief dat niet hoger is dan de blauwe strippenkaart. De rijksoverheid draagt zorg voor het vervoer vanaf 6 zones. Dit bovenregionaal vervoer wordt momenteel uitgevoerd door TraXX, de ketenmanager voor bovenregionaal vervoer. Nog niet alle gemeenten hanteren de 5 OV-zones. Zij hebben echter tot 1 juli 2003 van het ministerie de tijd gekregen om hieraan te voldoen.

3. Extra aandachtspunten

Algemeen gebruikelijk

Veel gemeenten verstrekken geen voorzieningen die ‘algemeen gebruikelijk’ zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om voorzieningen die ook in de winkel te koop zijn, zoals thermostaatkranen en lichtsakelaars. Volgens het Wvg-protocol mogen de gemeenten dit uitgangspunt niet klakkeloos hanteren. Zij moeten rekening houden met uw inkomen. Als de voorziening niet in uw aanschaffingspatroon past, dient de gemeente positief op uw aanvraag te reageren.

Aanvragen van een Wvg-voorziening

Als u een Wvg-voorziening nodig heeft, kunt u deze bij de gemeente waar u woont aanvragen. De laatste jaren gaan steeds meer gemeenten ertoe over om het ‘Wvg-loket’ bij het Regionaal Indicatie Orgaan (RIO) onder te brengen. Het RIO adviseert de gemeente over uw aanvraag en de gemeente neemt vervolgens een beslissing. Als u het niet eens bent met deze beslissing, dan moet u dus bij uw gemeente bezwaar of beroep aantekenen. De gemeente dient u over deze mogelijkheden goed te informeren. Hetzelfde geldt voor de manier waarop u uw aanvraag moet indienen en de termijnen waarbinnen de gemeente uw aanvraag afhandelt. In het Wvg-protocol staat dat zij deze informatie in een voor de cliënt toegankelijke vorm moet aanbieden. Voor mensen met een visuele beperking kan dat bijvoorbeeld in de vorm van uitvergroting, op cassette, in braille of digitaal via de computer.

Eigen bijdrage en financiële tegemoetkomingen

Gemeenten kunnen een eigen bijdrage vragen voor de voorzieningen die zij verstrekken. De hoogte van deze bijdrage verschilt per gemeente. Een uitzondering is gemaakt voor de rolstoel. Hiervoor mogen de gemeenten geen eigen bijdrage vragen. Bij financiële tegemoetkomingen kunnen zij een maximum bedrag hanteren of de inkomensgrenzen stellen waarboven geen financiële tegemoetkoming geldt. Het voert te ver om in deze brochure daarop uitgebreid in te gaan. De informatie hierover kunt u bij uw gemeente, afdeling Wvg opvragen.

4. Vragen en klachten

Meldpunt Wvg

Het doel van het Wvg-protocol is om meer maatwerk, keuzevrijheid en gelijkheid in de uitvoering van de Wvg te creëren. Toch is het niet te verwachten dat met de invoering van het Wvg-protocol alle bestaande bezwaren en knelpunten 'zomaar' zijn opgelost. Het is daarom van groot belang de naleving van het Wvg-protocol door de gemeenten nauwlettend te volgen. Daarom hebben de gebruikersorganisaties een meldpunt ingericht waar cliënten met hun vragen en klachten over de Wvg en de naleving van het protocol terecht kunnen. Het meldpunt is ondergebracht bij de Chronisch zieken en Gehandicapten Raad Nederland (CG-raad). U kunt ook een vragenlijst invullen. Deze is te vinden op de website van de CG-raad (www.cg-raad.nl/wvg).

Het meldpunt Wvg is te bereiken van: maandag t/m donderdag tussen 09.30 en 13.30 uur en op vrijdag tussen 09.30 en 12.30 uur.

tel.: 030 297 04 04

5. Meer informatie en advies

Voor alle specifieke vragen of klachten in relatie tot slechtziendheid of blindheid:

Slechtzienden- en Blindenlijn (030 294 54 44)

De Slechtzienden- en Blindenlijn (SB-lijn) is een landelijke informatie- en adviesdienst voor mensen met een (dreigende) visuele beperking en hun omgeving. De lijn biedt praktische informatie en advies over oogaandoeningen, hulp en hulpmiddelen, speciale voorzieningen en regelingen en biedt ook een luisterend oor. Tevens kan de SB-lijn uw (Wvg) klachten noteren en voor u doorgeven.

tel.: 030 294 54 44 sb-lijn@sb-belang.nl

Juridisch Steunpunt chronisch zieken een gehandicapten

Voor juridische vragen kunt u contact opnemen met het Juridisch Steunpunt. Een advies is gratis, maar voor een onderzoek van uw dossier moet u wel lid zijn van een belangenorganisatie of patiëntenvereniging die is aangesloten bij de CG-raad. Vrijwel alle organisaties van mensen met een chronische ziekte of handicap zijn lid van de CG-raad.

Juridisch Steunpunt

Postbus 1724 tel.: 035 672 26 66

1200 BS Hilversum info@juridischsteunpunt.nl

Bereikbaar op werkdagen van 10.00 uur tot 13.30 uur

Algemene Informatie

Meer algemene informatie kunt u krijgen bij de CG-raad. Deze organisatie heeft samen met de Federatie van Ouderverenigingen (FvO) en het Coördinatieorgaan Samenwerkende Ouderenorganisaties (CSO) een tweetal publicaties uitgegeven:

- Feiten en regels over het Wvg-protocol, een folder voor de cliënt (ondersteuner).
- Handreiking gebruik Wvg-protocol voor belangenbehartigers Wvg en vertegenwoordigers in cliëntenplatform.

De publicaties zijn te vinden op de website van de CG-raad (www.cg-raad.nl) en zijn gratis (ook in diverse leesvormen) te bestellen via tel.: 030 291 66 50.

Federatie Slechtzienden- en Blindenbelang

Postbus 2062

3500 GB Utrecht

tel.: 030 299 28 78

fax: 030 293 25 44

info@sb-belang.nl

www.sb-belang.nl

Tekst: Wim van Veen

Coördinatie: Toos Schippers (beleidsmedewerker Federatie Slechtzienden- en Blindenbelang)

Met dank aan de meelezers van de belangenorganisaties en de regionale centra voor advies, revalidatie en dienstverlening aan slechtziende en blinde mensen.

Deze brochure werd mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de Nederlandse Vereniging van Blinden en Slechtzienden (NVBS).

Deze brochure is ook in andere leesvormen beschikbaar.